

David 5: leidinggeven

- Lezing

1 Samuël 22: 1-2

[1] David ging weer weg uit Gat en vond een veilig heenkomen in een grot bij Adullam. Toen zijn broers en zijn overige familieleden dat hoorden, voegden ze zich daar bij hem. [2] Ook allerlei mensen die in moeilijkheden zaten, schulden hadden of verbitterd waren, sloten zich bij hem aan. David werd hun aanvoerder; het was een groep van ongeveer vierhonderd man.

1 Samuël 30:9-25 *(toelichting: dit is nadat de vrouwen en kinderen van David en zijn bende – inmiddels 600 man – ontvoerd zijn door de Amalekieten en de stad waar ze verbleven, Siklag, in puin is geslagen)*

[9] David ging met zijn zeshonderd mannen op weg. Bij het dal van de Besor gekomen hielden de achterblijvers halt, [10] tweehonderd man die te uitgeput waren om het dal over te steken. Met vierhonderd man zette David de achtervolging voort. [11] Onderweg vonden ze een Egyptenaar, die bij David werd gebracht. Ze gaven hem wat te eten en te drinken. [12] Toen hij een plak gedroogde vijgen en twee plakken rozijnen gegeten had, kwam hij weer op krachten; hij had namelijk drie dagen en drie nachten niets gegeten of gedronken. [13] Daarna vroeg David hem bij wie hij hoorde en waar hij vandaan kwam, en hij antwoordde: 'Ik ben een Egyptenaar, de slaaf van een Amalekiet. Toen ik drie dagen geleden ziek werd, heeft mijn meester me achtergelaten. [14] We waren op plundertocht in de Negev en hebben overvallen gepleegd op de Keretieten, de Judeeërs en de Kalebieten; en Siklag hebben we in de as gelegd.' [15] 'Kun jij me de weg wijzen naar jullie bende?' vroeg David. 'Jawel,' antwoordde de Egyptenaar, 'maar zweer me dan bij God dat u me niet zult doden of aan mijn meester uitleveren.'

[16] De Egyptenaar leidde David naar het kamp van de Amalekieten. Daar zaten ze, in groepjes verspreid, te eten en te drinken. Ze deden zich tegoed aan de rijke buit die ze in het land van de Filistijnen en in Juda hadden vergaard. [17] De volgende dag overviel David hen en bestookte hen van de vroege ochtend tot de late avond. Niemand ontkwam, op vierhonderd jongemannen na, die op hun dromedarissen wegvluchtten. [18] David maakte de Amalekieten alles afhandig wat ze hadden weggeroofd; ook zijn beide vrouwen bevrijdde hij. [19] Niet het minste of geringste van de buit ontbrak: alle kinderen waren er nog en alles wat ze verder maar hadden meegenomen. Alles werd door David mee teruggevoerd. [20] Hij legde beslag op hun schapen, geiten en runderen; die werden meegevoerd, voor hun eigen vee uit. 'Dit is Davids buit,' zo zeiden ze.

[21] Toen David weer terugkwam in het dal van de Besor, werden hij en zijn mannen opgewacht door de tweehonderd man die daar waren achtergebleven omdat ze te moe waren om met hem mee te gaan. Hij ging naar hen toe en begroette hen hartelijk. [22] Onder de mannen die met David waren meegegaan, was echter een aantal kwaadwillige lieden, die zeiden: 'Omdat zij niet met ons zijn meegegaan, krijgen ze niets van wat wij hebben buitgemaakt. Ze kunnen hun eigen vrouwen en kinderen terugkrijgen en dan moeten ze maar gaan.' [23] Maar David zei: 'Nee, mannen, geen sprake van. Het gaat hier om een geschenk van de HEER: Hij heeft ons gespaard en de bende die ons had overvallen aan ons uitgeleverd. [24] Denken jullie dat iemand het met jullie eens is? Nee, degenen die hebben deelgenomen aan de strijd krijgen evenveel als degenen die zijn achtergebleven om de spullen te bewaken: ze moeten de buit samen delen.' [25] En zo gebeurde het voortaan. Deze regel, die door David is ingesteld, geldt in Israël tot op de dag van vandaag.

2 Samuël 8:15-18

[15] David regeerde over heel Israël. Hij behandelde zijn onderdanen goed en rechtvaardig. [16] Joab, de zoon van Seruja, was opperbevelhebber van het leger; Josafat, de zoon van Achilud, was kanselier; [17] Sadok, de zoon van Achitub, en Achimelech, de zoon van Abjatar, waren priester; Seraja was hofschrijver; [18] Benaja, de zoon van Jojada, was bevelhebber van de Keretieten en Peletieten. Davids zonen waren ook priester.

Preek

Lieve mensen,

Hoe geef je goed leiding? Dikke, maar beter nog: dunne managementboeken zijn volgeschreven. Steven Covey met zijn zeven eigenschappen voor effectief leiderschap. Simon Sinek met 'the Golden circle' en 'Start with why', met ook een geweldige TED-talk. En zo zijn er meer. Ze kunnen helpen bij het leiding geven in een organisatie. Ook bij het leidinggeven in de kerk.

David had nog geen boeken om te lezen. En ook geen cursus gevolgd. Hoewel. Hij is herder geweest. Dat lijkt een belangrijke vooropleiding te zijn. Ook Mozes heeft veertig jaar die leerschool gehad. Voordat hij het volk uit Egypte mocht leiden. En prijst Jezus zich ook niet zo aan? Op basis van een psalm van David noemt Hij zich de goede Herder. Zo leidt je een volk.

Maar dat was ook alles. Meer ervaring heeft David niet. En dan wordt hij voor de leeuwen gegooid. Intuïtief doet hij veel goed. Tenminste ... intuïtief ... ja, zo zou je het kunnen noemen. David werd gezalfd en toen stond er al:

Slide: Samuel nam de hoorn met olie en zalfde hem te midden van zijn broers. Van toen af aan was David doordrongen van de geest van de HEER. Daarna vertrok Samuel weer naar Rama. (1 Sam.16:13)

Doordrongen van de geest van de HEER. Hoe werkt de Geest? Die fluistert in. Die inspireert. Zet aan tot daden. Zo zette David zijn leven in voor zijn schapen. En dat wat hij daar leert past hij toe in de praktijk met mensen. Zonder angst verschijnt hij voor Goliat. En vanaf dan gaat hij leiding geven. Op een leerzame manier. Voor ons. Ook wanneer hij fouten maakt leerzaam voor ons. Want David is niet volmaakt. Ook hij is uiteindelijk afhankelijk van een Herder, die wel volmaakt is. Hij dichtte niet voor niets Psalm 23. De Heer is zijn herder.

Het eerste dat opvalt is genade.

Slide: Genade

Het is vlak voor het moment dat David koning gaat worden. Op hetzelfde moment is Saul verwickeld in een oorlog die hij niet gaat overleven. En Davids dorp is overvallen door de Amalekieten en met de grond gelijk gemaakt. Vrouwen en kinderen zijn ontvoerd. David gaat achter de vijanden aan. Maar 1/3 van de manschappen is moe en ziet het niet zitten. Zij blijven achter. De anderen gaan iedereen bevrijden. Ze komen een slaaf tegen die gedumpte is omdat hij niet meer mee kon komen. Kijk, zo gaan sommige leiders dus met hun volk om. Maar David niet.

Want als ze hun vrouwen en kinderen bevrijd hebben en een mooie buit veroverd hebben komen ze terug bij het derde deel dat niet mee kon komen. Wat doet David? Is hij net als de Amalekieten? En zoals zoveel leiders in deze wereld? Als je niet mee kunt komen, dan ben je niks meer waard voor mij, voor ons? Nee. David gaat als eerste naar ze toe.

Slide: Toen David weer terugkwam in het dal van de Besor, werden hij en zijn mannen opgewacht door de tweehonderd man die daar waren achtergebleven omdat ze te moe waren om met hem mee te gaan. Hij ging naar hen toe en vroeg hun hoe het met ze was. (30:21, NBV)

In plaats van dat zij vragen: hoe is het gegaan? Hoe is de strijd afgelopen? Dat zou logisch zijn, dat zij dat zouden vragen. In plaats daarvan is Dávid degene die oog heeft voor de achterblijvers. Hij vraagt hen: hoe gaat het met je? En als vervolgens de anderen niet willen, dat de achterblijvers delen in de buit. Dan gaat David pal voor die vergeten groep staan. Ook zij delen net als wij in wat God geeft.

David was ooit ook iemand die over het hoofd gezien werd. Voor zijn zalving telde hij helemaal niet mee: hij mocht niet eens in het rijtje met potentiële troonopvolgers staan. En toen hij zich als broekie bij de strijd met Goliath meldde en vroeg 'hoe gaat het?', kreeg hij op zijn donder van zijn oudere broer. Hij deed er niet toe en moest zich er niet mee bemoeien. David gaat er anders mee om. Hij heeft genade geleerd.

En het leger, eigenlijk de bende van deze soldaten. Ze lijken vergeten waar ze zelf vandaan kwamen. Ze waren allemaal mensen die mot hadden met de overheid. Die uitgekotst waren door de maatschappij. Mensen in moeilijkheden, met schulden, verbitterd. (1 Sam.22) De opstelling van David herinnert ze er aan: alles wat je hebt heb je niet aan jezelf te danken. Dus deel er van uit, wees genadig voor iedereen voor wie het leven minder vriendelijk was dan voor jou. Het is een prachtige les voor leiders, in de kerk en daarbuiten. Verhef je niet boven een ander. Ook al presteer je veel meer, toon je meer inzet, ben je veel energiekeer en draag je zwaardere verantwoordelijkheid. Verplaats je in een ander. Zie de ander echt. Dat is genade in de praktijk. En nu David die les heeft geleerd. Nu kan hij koning worden.

En als koning, dat is de tweede les, als koning moet hij het hebben van zijn voorbeeld.

Slide: Voorbeeld

Als leider heb je een voorbeeldfunctie. Als je zelf niet leeft volgens de principes die je van anderen vraagt, dan gaat het hoe dan ook mis. Bij David gaat heel veel goed. Hij behandelde zijn volk goed en rechtvaardig, zo lezen we in 2 Sam.8. En de verteller lijkt te willen zeggen dat de hele structuur, al die mensen op bepaalde posities, dat de structuur die David opzet daarop gericht is. Op het welzijn van het volk. Je structuren moeten dus dienstbaar zijn aan eerlijkheid en goedheid.

En David gaat, ook nu hij koning is, voorop in de strijd als het oorlog is. Zoals een goede herder betaamt. Hij voelt zich niet meer dan zijn soldaten. Hij wil geen uitzonderingspositie. Zo geef je leiding.

Hij gaat ook voorop in het dienen van God. Zonder gêne danst hij voor de ark uit in zijn ondergoed (2 Sam.6:14). God is groter dan hij en dat wil hij laten merken. Zo is hij één met zijn volk.

Maar, zoals ik al zei, David is verre van volmaakt. Want op een gegeven moment blijft hij toch thuis als er weer oorlog uitbreekt. Veilig in zijn paleis. En dan ziet hij Batseba en pleegt overspel. Daar krijgen we het nog uitgebreid over. Maar naast dat hij Gods regels daarmee overtreedt – en daarin is hij dus al geen voorbeeld meer – naast dat hij Gods regels overtreedt, lapt hij ook de laars aan zijn eigen inzettingen. Dat je niet meer bent dan een ander. En het is juist Uria, de man van Batseba, die hem daar fijntjes op wijst.

Want als Batseba zwanger raakt, dan haalt David Uria van het slagveld. Hij wil dat Uria thuis gaat slapen in de hoop dat hij seks met Batseba zal hebben. En dat Uria dus voor de vader van het kind zou kunnen doorgaan. Dus hij moedigt Uria aan: ga toch lekker naar je vrouw. Duik bij haar in bed. Maar die doet dat niet. 'Waarom niet?', vraagt David

Slide: Uria antwoordde: 'De ark en het leger van Israël en Juda zijn ondergebracht in hutten, opperbevelhebber Joab en zijn manschappen bivakkeren in het open veld; zou ik dan naar huis gaan om te eten en te drinken, en te slapen met mijn vrouw? Zo waar u leeft, dat doe ik niet!'

Hij slaat David om de oren met zijn eigen principes. Je bent niet meer dan een ander. Wees een voorbeeld in genade en plaats jezelf niet hoger. Eigen jezelf niet meer privileges toe. Leef voorbeeldig, omdat dat de enige manier is waarop je geloofwaardig leiding kunt geven.

Uria moet dat bekopen met zijn leven. Maar David krijgt ook de rekening gepresenteerd. Want vanaf dat moment gaat het bergafwaarts met zijn leiderschap. Hij krijgt gedoe in de familie, met Absalom en zijn populisme. Want ja: David heeft zelf ook machtsmisbruik gepleegd. Er ontstaat tweedracht in het rijk: jaloezie tussen stammen. En David organiseert ook nog een volkstelling om te kijken hoe machtig hij is. (!) En die volkstelling leidt uiteindelijk tot het overlijden van heel veel mensen. Dus zodra je als leider genade uit het oog verliest, je herderlijke principes verloochent, je macht gaat koesteren – misbruiken zelfs – en jezelf boven de regels plaatst. Zodra je dat doet, gaat het mis.

David blijkt niet volmaakt. Hij blijkt niet de ultieme verlosser van zijn volk. Hij heeft iemand anders nodig. Een leider, die altijd vol genade is. Die zijn principes nooit verloochent. Uiteindelijk zal God die leider geven. Een zoon van David, geboren in Betlehem.

Eén van de leerlingen van die wereldleider geeft ons, als afsluiting van deze preek, een prachtig advies als het gaat om leiderschap. In de kerk, maar ook daarbuiten:

Slide: [1] Ik doe een beroep op de oudsten onder u. Als uw mede-oudste en als ooggetuige van Christus' lijden, en omdat ik evenals u zal delen in de luister die binnenkort zal worden geopenbaard, vraag ik u: [2] Hoed de kudde van God waarvoor u de verantwoordelijkheid hebt, houd goed toezicht – niet gedwongen maar vrijwillig, zoals God dat wil, en niet om er zelf beter van te worden maar met belangeloze toewijding. [3] Stel u niet heerszuchtig op tegenover de kudde die aan u is toevertrouwd, maar geef het goede voorbeeld. [4] Dan zult u wanneer de hoogste herder verschijnt deel krijgen aan zijn luister, de lauwerkrans die nooit verwelkt. (1 Petrus 5)

Amen